

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
WOKAL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE,
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nyíven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre 4 frt.
Fél " 2 " "
Negyed " 1 " "

HIRDETMÉNYEK DIJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr

Megyénk gazda közönségéhez.

(B-n.) Nehány hét választ el az erdélyi gazdák vándor gyűlésétől. Nagy-Enyeden, október havában lesz megtartva — és első sorban Alsó-fehérmegyét érdeklí ez ügy. Nem csekélység ezen kiállítás némileg pangó közigazgatási életünkben, melyet közönységből mintegy felrúzni és tevékenységre folytonosan indítani kell. Nem úgy kell érteni, mintha azt állítanók, hogy megyénkben nem volnának buzgó, tevékeny gazdák, kik felismerve földünknek és gazdasági helyzetünknek természet adta előnyeit, ezen előnyöket hasznosítani nem tudnák. Sőt ellenkezőleg: néhai br. Kemény István a csombordi rislinget, néhai gr. Mikó Imre a preszakai és szilvási borokat, Zeyk József gombási s a gr. Telekies a hegyaljai hegyek termését a vilákiállításokon aranyéremre méltatva mutatták be. A gyümölcsészet is virágzásnak indult több vidéken és úgy nemes fajokban, mint gyümölcs példányokban a legkitűnőbbet s a legérdekesebbet birjuk felmutatni az erdélyi részeken, s ha a vasutj forgalmi kimutatásokat tekintjük, bámulatunkat kelti fel azon széles kör, melyben gyümölcs szállítmányaink szétküldetnek. Gabonánk keresett — s marháinkat távoli piacok számára vásárolják össze.

Ez mind igaz. De vajlon általánosan jól mivelt, jó berendezésű gazdaságokat találunk-e a megye minden részében? Vajlon a szarvasmarha, juh és sertés tenyésztés nem inkább hanyatlóban — s a marhalétszám apadóban van-e? Vajlon a szőlőtermelésben és borkezelésben említett példák általánosan követésre találtak-e? — Minő eszközöket használnak a mezőgazdaságban! Nem a régi modoru faekével karczolják-e legtöbb helyt a földet? nem a régi primitív szerkezetű eszközökkel s majdnem kezdetleges móddal vezetik a legtöbb gazdaságot? Ismerik a trágya becsét, de vagy nem gondozzák, vagy nem gyűjtik vagy nem is termelik. Tudunk két komló, s néhány fekete mály-

va telepet, de nem látjuk a követőket s nem ismerünk más iparnövénytermelést is. Vajlon a méhészet terjedőben van-e? A kender és lentermelés s ezzel kapcsolatban a szövészet, a selyemtermelés, dohányültetés stb. minő lábon átlanak? Bizony vagy sehoggy, vagy rosszul!

Kitűnő gazdasági lapokkal rendelkezünk, jobbnál jobb gazdasági munkák jelennek meg, és pedig a külföldi hasonnemű lapoknál és műveknél sokkal jutányosabb, olcsóbb árban; ugyan kérdjük: el vannak e ezek terjedve becsükhöz és hasznosságukhoz méltólag? Hányan birják Bereczky Máté jeles gyümölcsészeti művét? hányan hozatják meg a kitűnő „gyümölcsészeti füzeteket? s az egy forintba kerülő „Erdélyi Gazdát?”

De tovább megyünk. Két gazdasági és egy gyümölcsészeti együletünk van; ugyan hányan vesznek részt ez egyletek gyűléseiben? Van néhány helytlakó s még két-három mindenféle közügy iránt érdeklődő egyén. — ezek képezik a gyűléseket, melyekben sokszor nagyobb érdekeltségre méltó kérdések is forognak fenn. — Hisszük ugyan, hogy kitartó buzgalom mellett felfog éledni az érdekeltség; de ha ez csak hosszabb időn át folytatott munka és biztatás, nem pedig egyszersmind a jól felfogott közérdek folyamánya lesz, az elmulasztott idő veszteségét ki fogja érezni legjobban? Bizony nyára saját magunk.

Valóban nagyon is jó időben jön hozzánk az erdélyi gazdáknak bizonyára tette, munkára, s a tapasztalat által jónak, hasznosnak bizonyult gazdasági eljárások követésére, ezelszerű eszközök elfogadására s általános elterjesztésére indító gyűlése és gyűjteményes kiállítás. Ki fogjuk állítani, felfogjuk mutatni a magunkét, és összehasonlítást tehetünk a másoké közt; okulást nyerhetünk az eszmecsereből s példát vehetünk a kitűntetést nyercendőkrol.

Keljen fel mindenütt a közérdeklődés e gyűlés iránt, mely első sorban minket érdekel. A gazda

állítsa ki borát, buzáját, állatjait, gyümöleseit; a gazdasszony kertje és konyhája terményeit; legyen képviselve gazdagon a házi ipar, a női házi munka; vegyen mindenki részt a tárlatokon, gépversenyeken s a nyert tapasztalatokat hasznosítva, keltsük fel megyénkben mindenütt és általánosan közigazdaságunk fejlődését.

— Megyénk alispánja az állategészségügy érdekében a következő körrendeletet bocsátotta ki:

6885. sz. Törvényhatóságunk talajviszonyai miatt a hasznos házi állatoknak a lépfene (antrax) különböző kóralakokban oly gyakori esetekben, s igen sokszor egy és ugyanazon időben több — rendszeren egyfajbéli — állaton mutatkozik; hogy e miatt tájkoros járvány elnevezésre is jogosít.

Ezen közigazdaság terén észlelhető károsodásunk enyhítése érdekében felhivom t. kts. uraságot, hogy a hatósága területén lévő állattenyésztő gazda és földmivelő közönséget utasítsa, hogy a kár fellépésének kiküldése érdekében, az újabb tagasztalások nyomán legjobb óvszernek bizonyult carbolsavat vegyek alkalmazásba mint óvszert.

A carbolsav adaga:

- Egy felnőtt ökörnek $\frac{1}{4}$ liter vízben 20—25 csepp.
- Egy tehénnek $\frac{1}{4}$ liter vízben 15—20 csepp.
- Egy 3 évesnél kisebb üsző vagy tuloknak $\frac{1}{4}$ liter vízben 8—12 csepp.
- Egy 1 éves és annál fiatalabb borjunak $\frac{1}{4}$ liter vízben 4—8 csepp. Ugyanezen adag alkalmazandó a lovaknál is.

A sertéseknél 5 darab sertésre $\frac{1}{4}$ evőkanállal számitva lisztes habarcsba.

Ezen óvszer meleg száraz, vagy pedig megfordítva, tulságos hűvös és nedves napokon, hatanként kétszer alkalmazandó.

A betegekre vonatkozólag pedig, addig is míg szakértő állatorvoshoz folyamodhatnának gyakori hideg vízzel leöntések és dörzsölések mellett a fenntebb részletez adagok alkalmazandók, csak hogy 3—4 órai időközönkénti ismétlés mellett.

Fenntebbi utasításoknak a legtagabb módon leendő közhírre tételére újból is felhivom tekintetes uraságot. Nagy-Enyed, 1883. július 27-én.

TÁRCZA.

A Csombord-szentkirályi felkelő oláh tábor szétűzése 1848. október 25-én.

Az október 23-án sikerrel kivitt nagylaki ütközet után a Nagy-Enyeden levő magyar hadvezénylet, az itt levő esekély véderő emelkedett hangulatát felhasználandó, október 24-én elhatározta, hogy másnap, azaz 25-én a Csombordon és Szentkirályon egybegyűlt felkelő tábor szétűzésére kísérletet teend.

Mivel ennek sikerülése esetében, mint Enyed városa, azt közelről fenyegető veszélytől megmentetik, úgy a kis magyar véderő is, miután ezen tábor nyakáról lerázta, távolabbi s nagyobb szűrt vállalatokba ereszkedhetik, jelesen magát a mozgósított székely haderővel egybe kötheti s ezzel egyetértőleg Balázsfalva, a reactio ezen fészke ellen, egy combinált támadást eszközölhet.

Ezen tábor 7—8 ezer, ezen vidékbeli felkelő lakosokból alakult, kik szintén mint a nagylakiak, lándzsákkal, kiegyenesített kaszákkal, vadász puskákkal és a császári főhadparancsnokság rendelkezése, a fehérvári váról kiszolgáltattott katona fegyverekkel ellátva voltak.

A felkelők egy része Csombord és Szentkirály községen állott, míg azoknak zöme a két község közti tért és az a feletti magaslatokat foglalta el.

A felkelő tábor vezére Todosán alpraefect, alvezér pedig Murgu, vagy másként Mutu nevezetű, ég tudja honnan származott egyéniség volt, állították, hogy a császári katonaságnál, vagy az orláti határőröknél, altisztii rangot viselt, azonban a támadás alkalmával maga Axente főpraefect is a táborban volt.

A báró Kemény István főispán bevonásával október 24-én tartott hadi tanácsban el lön határozva: hogy az

enyedi nemzetörség egy része és a kolozsvári nemzetör század, Nagy-Enyed fedezetére hátramaradjon, míg az enyedi nemzetörség más része és az aranyosszéki nemzetörök Inezedy honvéd százados vezénylete alatt, a Maros jobb partján, a felkelők táborával szembe tüntessen, mintha a vizen való átkelést kioroszakolni törekedne, hogy ez által a felkelők figyelme a valódi támadástól elvonassék.

A tüntető nemzetörsereng rendelkezésére bocsátatott azon egy fontos ágyu is, mely ekkor Enyeden volt s melyet 3—4 enyedi diák kezelt s mely a diákok által Fehérvárról szereztetett.

Megjegyezni kívánom, hogy mint Csombordon ugy Szentkirályon a kompok a balpartra szállitva s a felkelők birtokában voltak, noha azok még október elsején a Maros jobb partjára átszállitattak s br. Kemény István főispán rendelkezése a vízből kivonatva, nehéz kövekkel megterheltek, hogy egykönnyen elszállitathatók ne legyenek, sőt a kompok mellé őrség is rendeltetett, de a mely, mint a következők tanusította, előnyösnek vélte az ősi hideg éjjeket saját tüzhelyénél eltölteni, minél fogva az őnzetlen kompok ismét a balpartra kerültek.

A valódi támadásra kiszemelt két század 380 főből álló honvéd, b. Bánffy János vezénylete alatt a mezállapodás szerint október 25-én még virradat előtt Enyedről kiindult s Apahida és Gombás között a Marost elérvén, előre oda kirendelt szekereken, gázlóban a folyó bal partjára szállitattott.

A honvéd csapat Apahidát elérvén, itt az egyik század, mely régi császári, a honvédekhez átállott katonákból alakult, Dolinay honvéd főhadnagy vezénylete alatt, csatár lánczot képezett, melyet a másik század Alsó Sándor honvéd százados vezérlete alatt, mint tám- és tartalék csapat, szakaszokban követett.

Ez alatt a Bethlen Gergely és Baumgarten alatti Mátyás- és székely-huszárok, gr. Mikes Kelemen huszár ezredes személyes vezénylete alatt, Nagy Enyedről még

éjjel kiindulva Tövisig az országuton lehatottak, s innen október 25-én reggel, a tövisi nemzetörök által a Maros jobb partjára áthozott kozslárdi kompon, a folyón átkeltek s a Csombord-szentkirályi felkelőket Solymos és Boesárd felé megkerülni törekedtek, hogy azokat hátba megtámadhassák.

Délelőtt 10—11 óra közt a honvédek Csombordot elérték s a helység felső része felett előhatolva, a felkelőket élénk csatár tüzzel megtámadták, azonban, ezek már előbb a nemzetöröknek a Maros jobb partjáról való tüntetésük által fellármázva, s különösen a sűrűn alkalmazott egy fontos ágyu zaja és golyói által zavarba hozva, legcsekélyebb ellent állás nélkül szétszaladtak s borzasztó kiáltások közt a hegyeknek menekültek, sok halottat és nehéz sebesültet hagyván hátra.

Maga Todosán alpraefect elesett és Mutu vagy Murgu, a felkelők alvezére egyik gyümölesös kertben épen egy fa alatt lelövetett; elsőnek zsebében találtatott a szebeni oláh comitének egy irata, melyben arról értesítették, hogy a General Commando rendelkezése folytán, melyik oláh tábornak hány zsák és mázsa lőpor utalványoztatott.

Ebből sok kétkedő felvilágosulhatott, hogy az oláh felkelők háta megett, a császári katonaság és a bécsi Camarilla áll, s ezen szerencsétlen együgyű nép, részint aljas önzés, részint elérhetlen nemzetiségi rajongás által vezérelt esekély számu értelmiségőtől felbujtatva, a reactio érdekében felhasználitattik.

Több áldozat esett el benn a helységben s azonkívül a téren, de a felkelők szerencsésjére, a délelőtt 11 óráig tartó sűrű köd nekik kedvezett s így annak segítségével elmenekülhettek, míg ezen szerencsés körülmény nélkül az elől támadó honvédek s a hátukban megjelenő huszárok által közrefogva, nagy részük megsemmisítetett volna.

Igy is akkori megyei alispán, jelenleg hunyadmegyei főispán Pogány György rendelkezése, a szentkirályi határon átsót gödörbe 300-an felüli áldozat temettetett el,

LEVELEZÉS.

Sárd, 1883. aug. 7.

— Nyilvános számadás és köszönet. —

A sárdi ref. egyházközség előjárása. egy harang költségeinek fedezésére folyó hó 4-én nyári mulatságot rendezett, mely minden tekintetben szépen sikerült. Közelről és távolból siettek a kellemest a hasznossal párosítva, a kitűzött nemes ezélt előmozdítani, sőt kik személyesen nem vehettek részt azok is igyekeztek becses adományaikkal megjeleni. Innen a meglepő anyagi eredmény, mely a következő: belépti jegyek elárúsításából jött: 67 frt 40 kr, felülfizetésből: 47 frt 30 kr, összesen 114 frt és 70 kr. Kiadás lévén 38 frt 57 kr, marad tiszta jövedelem 76 frt 13 kr.

Felülfizettek Lukács László orsz. képvis. 13 frt 60 kr, Tókos Sándor ref. esperes 4 frt 30 kr, dr. Elekes Viktor ref. pap 2 frt 30 kr, Joksmann Nándor törvényszéki elnök 1 frt 50 kr, Balog József 1 frt 50 kr, Bodor Lőrincz 1 frt 50 kr, Jakabffy Albert 1 frt 50 kr, özv. Farnosné 1 frt 30 kr, Káin Hugó 1 frt 30 kr, Mihelyes Zsigmond 1 frt, Boeszkai Zsigmond 1 frt, Tyukodi L. 1 frt, Kopperdák-Vadász József 1 frt 30 kr, ifj. Baranyai J. 80 kr, Sebestyén Sándor 60 kr, Henter Gábor kir. ügyész 50 kr, Venecsek M. 50 kr, Bakcsi Endre 50 kr, Zalmen Frigyes 50 kr, Konez Albert 50 kr, Áron Jonás 50 kr, Köblös Miklósné 50 kr, Molnár Samuné 50 kr, Mezei G. 50 kr, Pap M. görög cath. lelkész 50 kr, Eöry J. 30 kr, Egyed 30 kr, Balog Fer. 30 kr, Székely M. 30 kr, Székely Miklós 30 kr, Ludvig János 30 kr, Porucz E. 30 kr, Öhn Károly 30 kr, Nagy Gyula 30 kr, Konez Gyula 30 kr, Deutsch Antal 30 kr, Zsombori S. 30 kr, Szakács J. 30 kr, Ujvári I. 30 kr, Albert E. 30 kr, Bedőházi B. 30 kr, id. Baranyai I. 30 kr, Kiss Elek 30 kr, ifju Dekányi Elek 30 kr, Nagy K. 30 kr, Novák J. 30 kr, Orbán J. 30 kr, Fogarasi A. 30 kr, dr. Nagy Albert 30 kr, Cirlea P. 30 kr, Pap J. 30 kr, Vajda I. 30 kr, Lukács P. 30 kr, Gönczi D. 30 kr.

Ezen kívül Kiss Elek, igeni tanító a leendő harang első olajozására adott 50 krt — Konez Albert olajtartó üvegre 20 kr.

Midőn ezekben van szerencsém feltüntetni a megtartott jótékony ezélt nyári mulatság anyagi eredményét, fogadják egyhközségem nevében alás köszönetemet a mulatságon résztvevők, a szíves felülfizetők, és kik természetbeni adományaikkal kevesbitették kiadási költségeinket.

Onodi Weres Sándor,
sárdi ref. pap.

Székásmente, 1883. aug. 7-én.

Egy régi hajunk teljesült folyó hó 5-én, midőn Fekete Pál szőlőzeti vándor tanár ur a balázsfalvi szolgabírói járásban megjelent.

Az o eszesztvei szőlőkben tartott előadás után a Székásmentére jött át a t. tanár ur, hol a jöveteléről előre értesített szőlőbirtokosok örömmel várták és fogadták. A

mert a lovasság a menekülők egyik csapatjára bükant s abból több százat levágott.

Maga Axente praefect a szentkirályi szőlő gyepűjében elrejtőzött s a nagy köd segítségével, Nagy-Enyed későbbi szerencsétlenségére, megmenekült.

A támadó seregnél egyetlen sebesült sem volt.

Midőn délelőtt 11 óra után a köd eloszlott s a nap kisütött, a Szentkirály határán megjelenő huszárok megpillantottak a hegy élen egy örült gyorsasággal vágató négy lovas szekeret, melyben egy szakállas, pópa forma egyéniség menekülni törekedett; egy huszárnak azon figyelmeltetésére: „Né a vezér“ Bethlen Gergely Jékelyi Lajos huszár hadnagyot hat huszárral kiküldötte, hogy a menekülőt élve vagy halva kézrekerítsék.

Jékelyi hadnagy s huszárai rövid idő alatt megközelítették a szekeret, melyben az, alkalmasint valamelyik vidékbeli földbirtokos oljából kikerült jó lovak, a közeledő dobogástól megijedve, még sebesebben előre rohantak, miközben a kocsis a veszély láttára a szekérről leugrott s az ut mellett levő bokrok közt eltűnt.

Az üldözők a szekeret elérték s a melyik huszár annak közelébe juthatott, kardjával a folytonosan rohanó szekeren ülő pópára vágott; végre sikerült a szekeret lovastól együtt megállítani, de ki képzelhetné el a huszárok álméltóságát és rémületét, midőn a pópát a szekérben nem találták s abból, mint egy varázslatra eltűnt.

Csak nagy későn jöttek reá, hogy ők bizony a pópát a szekérből kifaragták, s az tagouként lehullott, elveszett.

A honvédek és huszárok Csombordon br. Kemény István főispán által szalonával, sonkával és jó borral megvendégeltettek, s miután a diadal teljes volt, a honvédek előfogatokon jó kedvvel Enyedre visszazsakerkeztek s a huszárok visszalovagoltak, hol a lakosság által nagy örömmel és diadallal fogadtattak.

Nagy-Enyeden mindenki fellelegzelt s a következő éjjel honvédek és lakosok nyugodtabban alhattak.

Egy volt honvéd.

legsürgősebb mezei munkák daczára számosan gyűltek össze a nép értelmesebbjei a szőlőhegyben kitűzött helyen legnagyobb figyelemmel hallgatva a kézzel fogható példákkal ilusztrált, s az egyszerű földmives által is könnyen megérthető népszerű előadást; sőt a komoly érdeklődés többeket próba utazásra ösztönzött.

Az itten tapasztaltak kétségtelen bizonyítékot nyújtanak arra nézve, hogy az ily előadások a szőlőmivvelés terén, a köznép között is üdvös eredményeket fognak felmutatni.

Fáradhatlan buzgósággal kereste fel a t. tanár ur a gyümölcsösöket is; de sajnos csak néhány nagyobb gazdaságnál talált rendezettebb gyümölcsös kertet, lekötelező előzetekénységgel állított össze a tenyésztésre legérdemesebb gyümölcsfajok cathalogusát, s kilitásba helyezte, hogy az év őszén ismét meglátogassa vidékünket, mi pedig hisszük és reméljük, hogy a t. tanár ur szíves igéretét beváltja. Szalmás gabona termésünk alig közepes, a buzák nagyrészen a rozsdá által összetöpröritvék. Török-buzák kétharmad részben silányak. Szénatermesben a Székáspatak áradásai 250—300 szekérnyi kárt okoztak. „Székás szabályozása hol késel az éjji homályban!?”

Egy székásmenti gazda.

Az amerikai gazda gazdasági eszközei.

Semmler Henrik igen érdekesen ismertető művében*) figyelemre méltón fejt ki az amerikai s a német gazda közötti különbséget. A felhozott viszonyok nagy részben mi reánk is találnak s a tanulságot magunk is kivonhatjuk. — Igy a gazdasági eszközökre nézve megemlítvén, hogy a legszegényebb farmer is a mindennapi szükségre szolgáló eszközökből csak a legjobb minőségű példányt vásárolja, a mellett azt is mellőzhetlennek tartja, hogy minden gazdasági eszköz egyszersmind könnyű legyen, hogy az ember vagy állat izomereje a szükségesen túl ne vétesse igénybe.

A gazda legfontosb házi és napi eszközével, a szekérral kezdem a dolgot. A farmszekér Amerikában sokkal könnyebben, de nagyobb esinnal is van készíve, mint a németországban. Nálunk, és különösen ez ország déli részeiben a gazdasági szekerek oly súlyosak és otrombák, hogy magát az üres járművet is csak erőlködve bírja tovább mozditni a marha. — mentségül pedig ezen hajmeresztő szerkezetnél rendszeren a vidék hegyes volta hozatik fel; — de Észak-Amerikában nem egy vidék létezik, mely még sokkal vadabb, hegyesebb, mint a délnémetországi, és ott mind a mellett csak igen könnyű szekerek használtaknak, pedig valóban kézzelfogható, hogy épen hegyes vidéken nem nehezebb, de könnyebb járművek volnának rendjén, hogy a terep nehezségeit a jármű könnyű volta is ellensúlyozza; ámde igen könnyű szerkezethez tagadhatlanul a legjobb faanyag és vas helyett lehetőségig acézl szükséges. Azt hiszem, hogy egy jól készült amerikai farmszekér a szokásos német aratószekérnek csak fél súlyával bír; ott azonban az egyes farészek szilárdítása körül még a kerékgyártó munkáknál is előtűnik egészen szokatlan eljárások jönnek alkalmazásba; így p. o. a kerékfalpakat forró vízben, legujabban pedig még forró olajban főzik ki és ily állapotban hajlítják meg. Az ily talpak azután tölgy vagy Hikoryfából készíve, képzhetetlen teherképességgel bírnak. Ujabb időben a járművek kerekei egy darabban kemény öntetű vasból is készűlnek, melynek t. i. eddig csak a finomabb gépszekereknekél vagy a kisebb kézi taligáknál alkalmaztattak. Mint hallám, ezen vasöntetű kerekek a czélnak szintén igen jól felelnek meg. — A farmerkocsin 3 láb magasságú faráma van, csakis fél hüvelyknyi vastagsága, de jól megvasalt deszkából készíve; ezen ráma vagy láda hátulso része rakodás alkalmával lefelé fordittatik. rakodás után pedig charnierok és reteszek segítségével ismét könnyen megerősíthető előbbi helyzetében. Mindezek ugyan csak apróságok, de mind esőkentik a szükséges közfoglások számát. egybevéve tehát mégis érezhető időkiméltés okoznak. Midőn gabona- vagy szénaszállításról van szó, a láda a szekér talapatáról levétetik és helyét a rakodó szekérodalok foglalja el, melyek sokkal magosabbak ugyan a nálunk divókna, de ennek daczára az itteniek félsúlyát is alig érik el. — Nálunk továbbá azonbalszokás uralkodik, hogy a rakodó szekérodalok egy római ötös formájához hasonlító módon, azaz alul igen keskenyen állittatnak be, ennek következtében természetesen a rakodás bármely tárgyból is aránylag csak kismértvű lehet; emellett a megrakodott szekér özsúlyja is nem mint helyesen kellene a talapat és föld felé, de a széles felső rész mellett attól el és kifelé gravitál. De e mód ezenkívül még a rakodáshoz igen ügyes kezeket is kíván, a mint-hogy valamennyien tudjuk és tapasztaltuk is, hogy nálunk otthon egy-egy szénás szekér inkább építetik mintsem rakatik, és mérhetlén időbe kerül, míg aztán egy ilyen megrakodott kolosszus, minden oldalról számtalan-szor körülfutkosva, megnézve, megbíráva lesz s végre sa-

*) „A gazdasági termelés terén mutatkozó amerikai verseny jelentősége és valódi okai.“ Fordította Tomsits István A Franklin-társulat kiadása. Ára 2 forint.

bályszerűn találtatik és utnak indulhat. Amerikában tehát a rakodó szekérodalok függőlegesen állittatnak fel, és miután a mennyire csak lehet, a kerékagyak fölé helyzetnek, annyi hely nyeretik, hogy azok magasságán fölül rakodni nem is szükséges. Azért látja is aztán az ember gyakran, hogyan rakodik p. o. szénával a farmer maga egyes-egyedül, minden segítség nélkül, és hozza szerencsésen haza rakományát. Nagyobb farmokon rendszeren három munkás rakodik.

Kézi gereblét az amerikai gazda már nem ismer hanem fa- vagy vasgyűjtőket használ, melyek mindegyike 6—8 munkáskezet pótol; a sarló pedig melylyel megfoghatatlanul az európai arató még mindig kinlódik, az oceanon túl soha sem is volt gyakorlatban. Sőt már a kasza is csak apró és szegény farmerek kezében található vagy pedig a nagyok lomtárában. Az arató gép végzi ottan már régiebb időtől ezen munkákat; jelenleg pedig a gépkaszálás az alacsony here- és fűneműeknél is mindinkább alkalmazásba jő, nyomon követve természetesen a forgató gép által. Sok tünődés és tusakodás tárgyát képezi utabban azon kérdés is, hogyan lehetne a szekérre való fel- és az arról való lerakodásnál a csűrben bizonyos mechanizmusnak a szekérhez kapcsolása által időnyerést és több munkaeredményt érni el, de e részben valami kielégítő és gyakorlati combinatio eddigelő nem jött létre.

(Vége következik)

Felhívás

az alsó-fehérmegyei községi és körjegyzői egylet tagjaihoz.

Egyletünk folyó évi közgyűlését szeptember havában, később megállapítandó napon, Maros-Ujvárt fogja megtartani. Ez alkalommal, ugy mint a lefolyt években is történt, nyilvános felolvasások és értekezések fognak tartatni, különösen a községi közigazgatás köréből és a községi jegyzőket illető hivatalos ügyeket illetőleg. Ohajlandó lenne, ha a t. tagtársak mennél nagyobb mérvben érdeklődnének ez iránt és mennél többen foglalkoznának oly ügyekkel, melyek méltán vehetők tárgyalás és vitatás alá. — Felkérem ez okból t. tagtársakat, hogy az általuk felvetőtni és tárgyalatni kívánt ügyekről, hozzám folyó augusztus hó végeig előleges értesítést küldeni sziveskedjenek a végből, hogy a tárgysorozat iránt kellőleg intézkedni lehessen.

Nagy-Enyed, 1883. augusztus 9-én.

Török Bertalan,
egyleti elnök.

VEGYES HIREK.

— Király Ő Felsége születése napjának évfordulóján, f. hó 18-án délelőtt r. k. plebánia templomban ünnepléses isteni tisztelet fog tartatni.

— A Felséges királyi család körében várt örövendetes esemény megtörténte alkalmából a helybeli rom. kath. templomban a hálaadó isteni tisztelet a hír vételét követő napon délelőtt 10 óraker fog megtartatni.

— Vilmos császár Ő felségei vendége volt Ischlben, hol egyszersmind Károly portugall trónörökös is látogatást tett. Állítólag háztűz nézni járt Valeria főhercegnő ő fenségét illetőleg.

— Folyó hó 17-én este, mint Ő csász. és apost. királyi Felsége születésének első estéjén tartandó kivilágításnál a helybeli tüzoltó zenekar közre fog működni.

— Földmivvelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter úr Móracyi Istvánt, a helybeli vinczellér-képezde igazgatóját és Munkácsi József segédtanárt állomásaikba véglegesítette. — Tapasztalt buzgalmukért és eredményes fáradozásaikért méltán kiérdemelt elismerés ez, melyhez szívesen járulunk üdvözlétünkkel.

— Lukács László, a magyar-igeni választókerület országgyűlési képviselője s a képviselőház zárszámadási bizottságának közelsimerést nyert előadója, a szűnidőt is buzgó tevékenységgel használja fel közügyeink előmozdítására. — Igy folyó hó 14-én az új bányatörvényjavaslat megvitatása és bányavidékünk specialis viszonyainak e javaslatban miként leendő alkalmazása végett, Zalathnán, az érdekelte szakértők és bányabiztosok közreműködésével, értekezletet tart.

— Elismerés illeti meg a városi tanácsot azon intézkedéseért, mellyel a piaci árjegyzéknek az ugynevezett tejszer háza szegletére történt kifüggesztésével lehetővé tett a város közönségének meggyőződést szerezni minék, mi a piaci vám ára. — Csak-hogy ezen életre való eljárása és intézkedése irott malasztak fog maradni, ha heti vásárok alkalmával a község figyelmé erre fel nem lesz hiva.

— Felhívjuk rendőrségünk figyelmét azon nagy-széna kazalra, mely özv. Fekete Ferencz és Wilk-féle magyarutczai ház közé rakatott tűzfészneknek.

— Necrolog. M.-gyerő monostori özv. báró Kemény Dénesné b. Kemény Kata, maga és gyermekei: v. b. t. tanácsos, a vaskorona rend nagy keresztése stb., közmunka- és közlekedési miniszter b. Kemény Gábor, orsz. képviselő, b. Kemény Gejza, b. Kemény Gyerő, b. Kemény

lona és férje b. Kemény Domokos és gyermekei: Kata, Ida és Pál, b. Kemény Berta és férje malomvízi Kendeffy Samu s leányai: Klára és férje th.-szentgyörgyi gr. Thoroetzky Miklós, — és Erzsébet, b. Kemény Emma, ugy számos rokonok nevében, mélyen megszorodott szívvel jelenti kedves szeretett leányának m.-gyerőmonostori br. Kemény Saroltá-nak f. é. augusztus hó 9-én este 9 órakor életének 47-ik évében tüdő szélküdésben történt gyászos kimulását. — Hült tetemei folyó augusztus hó 12-én d. e. 10 órakor az üdvezültnek lakásán tartandó rövid gyász istentisztelet után Nagy-Enyeden a farkaspatak családi kertben foguak ideiglenesen átadani az anyaföldnek. — Béke lengjen porai felett!

— **Halálozás.** Özvegy Jakabfy Antalné, Sedelmajer Vilma, folyó hó 8-án Erzsébetvároson, hosszas szenvedés után, 34 éves korában meghalt.

— **Áron Mózes,** ki mint lapunkban említve volt, a helybeli pálínka-raktárban súlyos égési sebeket kapott, 19 napi szenvedés után folyó hó 5-én elhalt.

— **Derék esendőrök.** Lapunk mult számában említett lőrinczrévi gyilkosságra vonatkozólag azon értesítést kaptuk, hogy lőrinczrévi Szabó György határpásztor gyilkosát Enyeden állomásozó Bíró Ferencz őrmester Fátoly István őrsvezetővel folyó hó 1-én kipuhaltatta s a bűnjelvényvel együtt a kir. járásbírósnak Mester Mihály személyében átadta.

— **Pályázati hirdetés.** Az erd. gazdasági egyelet által a nagyenyedi m. kir. vizezeller-képezde növénydekei részére alapított két 150—150 forintos ösztöndíj megürülvén, arra az 1883—84-iki október 1-én kezdődő tanévre pályázat nyitattik a következő feltételek alatt: 1. A folyamodó mindkét félévi bizonyítvány mellékelésével igazolni tartozik, hogy a nagyenyedi m. kir. vizezeller képezden az első évi folyamat jó sikerrel bevégezte. 2. A folyamodó szegénységét saját községi előjáróságának bélyegtelenséggel igazolni tartozik. 3. A nagyenyedi vizezeller képezde t. igazgatóságának nyilatkozata kívánatik arra nézve, hogy folyamodót nemcsak szorgalma és szegénysége; hanem példás erkölcsi magaviselete is érdemesíti az ösztöndíjra. 4. Az ösztöndíj egy évre szól ugyan, de az érdeklő gazd. egyelet igazgató választmányja fenntartja magának azt, ha az illető arra érdemtelenül vált. — Időközben és azonnal beszűntetni. — Pályázni kívánók felhívattak, hogy a fenntiek szerinti felszerelt folyamodványokat folyó évi szeptember hó 8-áig az erdélyi gazdasági egyelethez Kolozsvárra ezimezve nyújtsák be.

— **Scharf Móricz** mintán reabeszélték, hogy menjen vissza szülői körébe, s miután formaszertint biztosítást nyert, hogy apja nem bántja, e hó 6-án este Nyiregyháza szülőivel együtt vasutára ült és 7-én reggel Budapestre érkezett, hol a kerepesi úton a „Fehér hatyru“ szállónak vetek lakást. A mint megérkezésük híre elterjedt, sokan keresték fel az említett szállót, hogy a Scharf-családot és Móriczot lássák. A kíváncsiak tömege később körülvette a központi izraelita iroda helyiségét is, hová Scharf és fia csakhamar elmentek s a délelőtti nagyrendet ott töltötték. A kérdésközdőknek Móricz röhögve mondotta, hogy a gyilkosságból egy szó sem igaz; ő valamósaikat csak azért tette, mert sok mindenfélével keesegtettek. Azt azonban még ma is tagadja, hogy kiroztták volna. A fia ismét gyakorolja hite szertartásait s azok szerint végzi imáját. A mi a fia külsejét illeti, az meglehetősen visszataszító benyomásokat tesz. Ez a 15 éves fiu, ravasz arca és szétálló füleivel külsőre nézve éppen nem rokonszenves alak. Az öreg Scharf a fővárosban akar telepedni és egy nyul-utcai házban kapott házmesteri alkalmazást; fiával egészen kibékült. — Móricz budapesti tartózkodása zavargások előidézője is lett a „Hattyu“ szálló előtt; kíváncsi nagy tömeg szeretete volna látni Móriczot. A várakozást megünneve, Istóczyt kezdték éltetni és ékeltetni lármát csaptak. A gyorsan megjelent rendőrök szoritani kezdték a tömeget, több embert elgázoltak, többek közt egy kis leánykát is. Nyolez mesterlegényt elfogtak, a kik a zavargás szívvivőiként szerepeltek. A sebes zápor is segélyére jött a rendőröknek, gyorsan szétkergette a zavargókat. — 8-án este 9 órakor megújultak a zavargások s a fővárosi rendőrség bámulatos lassúsága miatt ez alkalommal sajnálatos kihágások történtek. A zajongó csöcselék előbb a Hattyu szálloda ablakait törte be, azután bezutta az ajtókat, a bennlevő zsidókat kiverte és minden butort összetört, a sörös és boros hordók tartalmát az utcán kibocsátotta. Megtámadott továbbá egy kávéházat, egy butorkereskedést, óra és arany-ezüstnemű üzletet s azokat kirabolta, a kerepesi út baloldalán a lámpákat, ablakokat bezutta, míg végre a rendőrség kivont kardokkal rontott reájuk s a katonaság közbejöttével szűntette a csöcselékét. — A zavargások harmadik napja azonban felülmulta az előbbieket. A pinzeze lakások lakói, ugylátszik szervezett vezénylet alatt 50—60 főnyi csoportban rontottak a pálínka boltokra, szatés árúdákra, összezúrták az ablakokat, lámpákat, „Hauts die Juden“ ordítások között. A Józsefvarosi indóházhoz érkezett vonat utasait kövekkel dobálták, a carriol postát megtámadták és csak a vágató lovak szabadították ki az utasokat. Bezúrták a „vörös macska“ serház s a Hanser-féle gyógytár ablakait s általában némely utczában alig van ablak, melyet be nem zúrtak volna. Ily nagymérvű zavargás ellen gyalog és lovas rendőr-csapatok, s több század katonaság lett kiállítva, s főleg a rendőrök kiméletlenül oszlatták szét kardlapozva a tömeget, kivált mindön közülük többeket ködöbással sér-

tettek meg a zavargók. Thaisz Elek főkapitány szigorú rendeletet bocsátott ki a zendülés ügyében, mely méltó megdöbbenést okozott minden körben. — Pozsonyban is történtek zavargások, de azok erőlyesen el lettek nyomva.

— **Kisasszony diákok.** Mint a kolozsvári reform. gymnasium értesítőjéből látjuk, az idén a nevezett gymnasiumban két kisasszony volt mint magántanuló beírva. Az egyik Generich Evelin, 14 éves, az ötödik osztály minden tantárgyából „kitünő“ vizsgálatot tett; a másik Jakobi Paula, szintén 14 éves, de csak az I. osztályt végezte. — Ez a második eset, hogy magyar gimnaziumban nőtanulók is vannak. Az értesítőben az említett hölgyek „kisasszony“ ezimmel vannak bejegyezve.

— **Az országos színészeti tanoda** jövő tanfolyamára jelentkezők beiratására f. év szeptember hó 3. 4. 5-ik napja tüzetik ki és pedig naponkint délután 3 óráig, a főlvételi vizsga tartatik szeptember 6-ik napján, d. u. 3 óráig az intézet helyiségében. Az intézet helyisége Bpest kerepesi út nemz. színházi bérház III. em. 18-ik ajtó. Ismételve megjegyeztük, hogy a kik az új szervezet iránt tájékozást óhajtanak, forduljanak szóval vagy írásban az orsz. színészeti tanoda titkárához, ki is az új alapszabályokat készséggel megküldi. Írásbeli megkereséséknél a név, ezim, lakhely, és utolsó posta tisztán és olvashatólag kiirandó. — Az orsz. színészeti tanoda igazgatósága.

— **A rémület szigetéről.** Ischián a földrengés által pusztult szigeten a szomorú jelenetek egymást érik. Casamicciola püspöke, Menella, mint írják, 24 óra hosszúságú élt a romladékok alatt. Rokonaink egyike, ki a mentési munkálatokon a dolgozókat vezető hallá a püspök szavát: „Itt vagytok! Itt vagytok! Mentsetek meg!“ — S a kétségbeesés e hangja vezeté a munkásokat. De minden törekvésük hasztalan volt. Mihelyt az egyik akadályt legyőzték, újra másik, még nagyobb merült föl. Dolgoztak körömmel, ásóval, mind hiába. A segítségért könyörgő hang mindig halkabbá lön. „Mentsetek meg!“ fölkiáltás folyton esőndesedett, végre egy tompa hörgés teljesen végét veté, — a püspök meghalt. — Főrióban, beszéli egy olasz lap, sirva kapargált a törmelékben egy öreg asszony. A katonák odasiettek, s az öreg folyton kiáltotta: „Ki adja vissza öt nekem! Ki adja vissza?“ — „A szerencsétlen“, mondák a katonák, „gyermekét keresi.“ — És segítettek neki. Végre egy félóra erőteljes dolog után ujjongva kiálta föl a öreg asszony: „Megvan megvan!“ — s elövon egy — seprűt. Ezt a seprűt egy szomszédasszonytól kapta, hogy a háza udvarát megtisztogathassa, s a földrengés iszonyata annyira megrázta, hogy az a „ögeszmeje lett: tolvajnak fogják tartani, ha a seprűt vissza nem adja. A levegő dögleletes, a talajsüllyedés gyakori rázkódásokkal még folyton tart. Olaszország paradicsoma, mint Ischiát elnevezték, tükéletesen elpusztult.

— **Kivégzés vilamossággal.** Amerikában tudvalevőleg a kivégzéseknél a villamosságot akarják alkalmazni, mint olyat, a mely a deliquensnek kevés fájdalmat okoz. A nürnbergi állatvédő egyesület, hogy a meszarosok dolgán könnyítsen, azaz az állatok kirozttatásának elejét vegye, próbát tett egy birkával. A fejét, nyakát ugyanis összekötötte hozták egy dynamo-géppel. A kísérlet nem sikerült a juh életben maradt, a villamfolyam csak a test felületében terjedt el és az állat börtét égette meg. A villamossággal való bajlódás valóságos maniaja korunknak, ez alkalommal eszünkbe jut annak a professornak a balesete, a ki a villamos bateriákról tartván az előadást, így szólott: Ez a villamfolyam megöl egy embert, elkábít egy ökröt. . . . E szavaknál kezével véletlenül megérinti a bateriát és a földre hull, majd felemelkedve mondja: Hál' istennek csak elkábított. . . !

KÖZGAZDASÁG.

A szőlők és gyümölcsfák nyári trágyázása.

Két legyet üt egy csapással az, ki gyümölcsfáit most megrágyazza.

Tudvalevőleg rendszeren ősszel vagy tavasszal szoktuk mi e munkát végezni, s e szükségből fejlődött gyakorlatról most aztán azt hisszük, hogy a legjobb is.

Hollott ép ellenkezőleg áll a dolog; az őszi, téli vagy tavaszi trágyázást a szükség hozta létre, t. i. a gazdának nyáron át sok dolga lévén, az oly mellékes dologra, a minőnek a régi jó kövér földekben a trágyázást méltán tekintették, csak akkor ért reá, mikor más sürgős dolga nem volt. Továbbá a mult évtized alatt a gyümölcsnek hazánkban még alig levén kelete, kinek jutott volna eszébe a gyümölcsfák trágyázásáért a nyári mezei munkát megroví-dítani. De ma másként áll a dolog. Nincs az a nagy gazdaság hazánkban, melynél a jól kezelt gyümölcstermelés jelentékeny mellékjövédelmet ne szolgáltatathatna legalább a gazdasági személyzet házi szükségjei fedezésére. Ma ugyancsak van kelete gyümölcseinknek, csak eleget és elég jót tudnánk termelni. Sőt készen lehetünk arra is, hogy a gyümölcs-termelés az évtizedekkel együtt minden nagyobb birtok jövédelmességére nézve is mind inkább életfontosságú kérdéssé lesz. s eljön az idő Magyarországra nézve is, midőn teljesen megfordul a régi kocaka, s a

gabona-termelés lesz ép oly mellékes foglalkozássá, az állattenyésztés és gyümölcs-termelés mellett, minő most még mindig nálunk a gyümölcstermelés.

A gyümölcsfák, bogyárbokrok és szőlők nyárközépi trágyázása által kétféle hatunk. Egyik a már most fejlődőben levő gyümölcs teljes és tökéletes kiképződése.

És ez nagyon fontos dolog, mert a vaczkornak és kökénynek bizon még ma sincs kelete; de a finom gyümölcsnek igen. A ki a gyümölcstermeléssel boldogulni, a gyümölcsfáiból pénzeln akar, annak mindennek előtt kitünő, szép, duzzadt gyümölcsöt kell termelnie, mert az aprón maradt gyümölcsért bizon a termelési költséget sem kapja meg.

A nagy és szép gyümölcs feltétele pedig a nyári trágyázás.

Második hatása a nyári trágyázásnak az, hogy a jövő évi termést hozó rügyek egészen másként fejlődnek, ha nemcsak késő ősszel, hanem már ilyenkor kapja meg a fa a bőséges eledelt. A jó, vagyis gyümölcs-termő rügy csak azon feleslegről képződik, mely az idén termésre már nem volt szükséges; s a szép gyümölcs tehát mindig jele annak, hogy a jövő évre is jó termést várhatunk.

De e szerint tehát annyi kész tápanyagnak kell épen a nyári gyors növekedés idején felhalmozódva lenni a fa gyökere körül, hogy azt az idej termésre már mind felhasználni ne bírja.

Azt mondhatná ugyan erre valaki, hogy ugyanez történik akkor is, ha ősszel oda adjuk a fának a jövő évi egész illetményét, így is felhasználhatja azt tetszése szerint. Ez azonban tévedés, — olyan forma, mint a ki a kis gyermek nevelésénél takarékoskodik, hogy aztán annál többet hagyhasson neki, melyet a rosszul nevelt gyermek eltékozolhasson.

A fának a nyári tenyésztet idején van leginkább szüksége bő táplálékra; ha csak a jövő tavaszra kapja azt meg, a nyár végén satnyán fejlődött rügyek legnagyobb részt új hajtásokká dolgozzák fel azt, melyeket aztán nyáron ismét nincs mivel legggé megtölteni.

Hogy jól gondozott, t. i. eléggé trágyázott s buján hajtó gyümölcsfáink is ép oly sokszor adnak okot a terméketlenség miatt a panaszra: annak oka aligha nem éppen az őszi és tavaszi trágyázásban rejlik.

Az a ki ifju korában nagy örökséghez jut, míg gyermekkorában a legszükségesebb kiképzést sem kapta meg, rendszeren oly nagy ur módon rendezi be életét, hogy aztán a rendes évi jövédelme nem futja ki annak költségeit — s bekövetkezik a bukás.

Próbáljuk meg gyümölcsfáink s szőlőink egy részét nyár közepén trágyázni, a másik részét pedig a régi szokott módon t. i. ősszel vagy tavasszal; — s az eredmény minden ékesszólásnál jobban fog beszélni.

„Magyar Föld.“

A sertések nyári gondozása.

Ötven év óta a tenyésztés nagyon átalakította a sertéseket. Most a sertés rendszeren egy oly gépnék tekintetik, mely a kukoriczát szalánává, zsírra alakítja át, és azt tapasztaljuk, hogy mióta a sertések így megjavítottak, azóta sokkal érzékenyebbek és sokkal fogékonyabbak mindennemű baj iránt, mert a minél több zsír termelésére törekvő tenyésztési irány az állatok szervezeti erejét csökkentette.

A sertések közt ősszel jelentkezik a legtöbb baj, a betegség csirája azonban már korábban keletkezésű, benne van az állatban, a nélkül, hogy jelentkezne. A körülmények összevetéséből azt kell következtetnünk, hogy a betegségek csiráit leginkább nyáron a legmelegebb hónapokban szerzik meg a sertések, s minthogy a sertés-tenyésztésnek legnagyobb átkát a sertések betegsége képezi annál inkább, mert — mint mondtuk — a tenyésztési irány a sertések szervezeti erejét gyengítette, a gazdának mindent el kell követni, hogy sertéseinek megbetegedését megakadályozza.

A nyári forróságban a sertések sokat szenvednek a hőség miatt. Orrlyukaik kicsinyek és közel vannak a földhöz, nyakuk rövid és kövér, tudójuk zsirtömeg által van körülveve, testük kövér és rendes testhőmérsékük magas.

Ezek mind oly körülmények, melyek éppenséggel nem teszik a sertést ellenállóbbá a nap és levegő forrósága iránt. A nagy forróság nyomásztólag hat a sertésre, lankasztja életerejét, gyengíti az emésztést, a test erejét csökkentti, szóval előkészíti az utat a betegségre.

Nem okos dolog a nagy forróságban a sertéseknek kukoriczát adni. A kukoriczában sok a zsiradék-anyag, és ezért az állatok által elfogyasztva sok állati melegséget termel. A kukoricza tehát a nagy melegben gyengíti és rontja a sertéseket. Ha a sertéseknek legelőjük van, jó ilyenkor a legelőt rövidre kaszálni és kevésbé izletessé tenni. A nagy meleg idején táplálék dolgában nem táncos kedvezni a sertéseknek.

A forró nap és levegő, a meleg, száraz föld a sertések testhőmérsékét a rendszeren magasabbra emeli, mi nek ellensúlyozására csak sok hideg víz elegendő. — A sertések rossz és piszkos vizet is megiszszák, sok gazda nem is ad jó vizet nekik. Sok tenyésztő, ki lovait és marháit a kuthoz vagy tiszta forráshoz vezeti itatni, sertésait

valamely tisztán állóvízhez hajtja, mely viz többnyire nem is hideg s már ezért sem felelhet meg ezéjének. t. i. nem csökkentheti a sertések testhőmérsékét. A forró időszakban csakis tiszta, friss, hideg forrás-vizet kell a sertésekkel itatni.

Bizonyos, hogy lankadt életerő, a szervezet gyöngülése mindenféle betegségnek könnyíti útját, úgy, hogy ugyanazon baj két különböző állapotban lényegesen különböző eredményt szül.

A sertések némely betegsége bacillusok által okozatik, más sertésbajok nem bacillusokból származnak. — Mindkét fajú betegségnek azonban az erős, egészséges sertések sokkal jobban ellenállnak, mint a legyengültek és ebből következik, hogy majd minden betegség ellen van megelőző mód és eszköz, mi nem más, minthogy az állatok általános épsége és egészsége javára minden megtételek. Hogy mit kell ez irányban a nyári hőségben a sertésekkel tenni, az már az eddig mondottakból kiviláglik, jó hűvös helyről, jó táplálékról és jó vizről kell gondoskodni.

Sokszor intik a gazdát, hogy állatait télen a nagy hidegtől megóvjá, azt azonban, hogy nyáron is védelmezze meg őket a nagy melegtől, csak kevesen hangoztatják. Pedig a nagy meleg éppen oly nagy baj, mint a nagy hideg. A meleg ellen a sertések számára legjobb védelem az árnyas fa.

A sertésekkel a forró hónapokban minél több zöld eledelt kell etetni. Vigyázni kell, hogy az eledel ne legyen nagyon zsíros, jobban mondva zsirképző. Könnyen emészthető és jól tápláló eledel a legjobb. Sőt rendszeren kell adni. Minél többféle az eledel, annál jobb. A sertés természetlő fogva mindenféle.

Az egyes testrészek bajai is leginkább a forró hónapokban keletkeznek. A föld száraz és poros, a sertés lábaival felveri a port és orrlyukain keresztül, melyek csak egy pár hüvelyknnyire vannak a talajtól, belélegzi. A gyomnövények ilyenkor hintik el poraikat és a sertések ezt is belélegzik. Midőn az állat a fű és gyomok között ide-oda jár, számtalan élettelen növényrészeket vesz fel magába. A helyi bántalmaknak ezek az okai. A forró hónapok a miasma időszakai, a midőn a naptól felmelegített álló vizek maláriát lehelnek, a növények a nap heve következtében gyorsan elhalnak. Ez által mérgeztetik meg a vér s származnak a torok-, légeső-, tüdő- stb. bajok. Az eredmény tulajdonképen csak szeptemberben látszik meg, mikor az említett betegségek következtében számtalan sertés hull el.

E betegségek okait a gazda nem semmisítheti meg és nem távolíthatja el, nem marad tehát más hátra, mint küzdeni ellene. Rűzdeni lehet az által, hogy a sertéseket jól etetjük és itatjuk, szóval erőben és egészségben tartjuk, hogy a bajjal meg tudjanak birkózni.

Ha a gazda az előadott tanácsokat figyelembe veszi és értelmesen követi; sok forintnyi veszteséget fog kikerülni. Már pedig egy megmentett forint annyi mint egy nyert forint.

„Magyar Föld”

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:
Dr. MAGYARI KÁROLY.
TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.
KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Özv. b. Kemény Istvánnénál Csombordon van egy két lőerejű, használt, de jó karban levő oszlop járgányos cséplőgép eladó.

Értekezhetni a tulajdonosnővel Csombordon az arra nézve. 2-3.

ELADÓ!

Egy darab szőlőbirtok a levél színben pusztával együtt 1168 □-ól 4706., 4707., 4708. helyrajzi szám alatt. — Egy jó karban levő kocsi. — Ötven veder bor. — Több bors hordó és kád: 100, 50, 30, 5 vedres. Szabad kézből azonnal eladók. — A szőlő végett értekezhetni tek. Ungerppek Miklós ural.

2-3

Özv. Jakabfy Antalné.

Egy hét soros vetőgép

valamint

két vastengelyű szekér

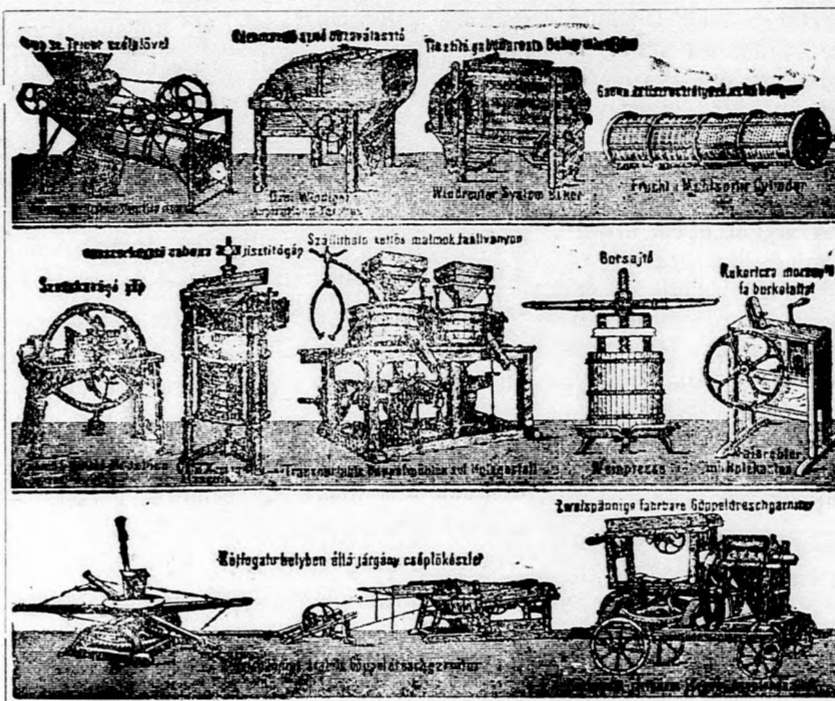
mind három tárgy jókarban, jutányos áron eladók 3-3. Közlebbi tudósítás a kiadóhivatalban.

GUTJAHR és MÜLLER BUDAPESTEN.

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

a Margit-hid közelében

ajánlják szolid szerkezetű s javított gyártmányukat, mint:

Trieurök gazdasági számára:

Járgány-cséplőgépek.
Szelelő rostak.
Kukorica morzsolók.
Szecskavágók.

Különlegességek malmok számára:

Duplamalmok.
Malom trieurhenger.
Gabona osztályozó-hengerek.
Koptató gépek.
Dara választó gépek.
Tararok.
Detacherok.

Malom alkatrészek

Transmissiók.
Szikkeretek.

Rostalemezek:

Cséplőgép-rostak.
Liszt-henger-szíták.
Koptató lemezek.
Raspoly-lemezek stb.

S-25 Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Raktár és eladási hely Nagy-Enyeden: BISZTRICSÁNY LAJOS úr vaskereskedésében.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

K ö n y v n y o m d a

Wokál János könyvárus és nyomdász Nagy-Enyeden.

Ajánlja a most, egészen újonnan berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT,

mely egy egészen új nagy gyorssajtóval és a hozzá megkívántató betűkkel van ellátva. — Elvállal mindennemű és nyelvű könyvek, bármiféle rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, név- és meghívó jegyek, tánczrendek, gyógyszerári jelzetek, barom-ütlevelek, vásár-czédulák, hirdetésmények, bármily nagyságu falragaszok, — szóval minden e szakmába vágó munkák izléses kiállítását.

Különösen a kir. közjegyzők, megyei s városi hatóságok és a községi előljáróságok, valamint takarékpénztárak figyelmét bátor vagyok arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors elkészítésére s a legolcsóbb árszámításra különös szult fektetek. — A községi bíróságok részére szükséges nyomtatványokból raktárt tartok s azokból kis mennyiségben koncz számra is jutányos áron szolgálok.

Nemkülönben ajánlom KÖLCSÖN-KÖNYVTÁRAMAT, mely áll 3200 kötet magyar és német könyvből. — A beállítás mindennap megtörténhetik. A részvény díj nagyon csekély. Vidéki olvasók kedvezményben részesülnek.

Ajánlom jól berendezett

KÖNYVKÖTÉSZESEMET,

melyben mindennemű könyvkötői munkák, egyszerű, valamint arany metszésű könyvek, úgy diszmunkák felvállaltatnak, jutányos áron és gyorsan elkészítetnek. Bővebb tájékozás végett megjegyezni kívánom, hogy a Pollák-féle nyomda nem létezik.

K ö l c s ö n - k ö n y v t á r

Ny. Wokál János gyorssajtóján Nagy-Enyeden

Könyv- és zeneműkereskedés

K ö n y v k ö t é s z e t